

**MOBIL ALOQA XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI
SUB'EKTLARDA BUXGALTERIYA HISOBI**

*Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit"
kafedrasida asistenti - Zaripova Sayohat
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti talabasi
Saydullayev Jasurjon Akbar o'g'li*

Annotatsiya: Mobil aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi muhim ahamiyatga ega. Ushbu soha tez rivojlanayotgan va o'zgaruvchan bozor sharoitida faoliyat yuritayotganligi sababli, buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlar sifatli va aniq bo'lishi zarur. Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar o'zlarining moliyaviy holatini, xarajatlarini va daromadlarini to'g'ri aks ettirishlari uchun samarali buxgalteriya tizimidan foydalanishlari kerak.

Kalit so'zlar: buxgalteriya hisobi, mobil aloqa, investorlar, hisobotlar, sub'ektlar, daromadlar, foyda.

Buxgalteriya hisobi — bu moliyaviy ma'lumotlarni yig'ish, qayd etish, tahlil qilish va taqdim etish jarayonidir. U har qanday tashkilot, shu jumladan, mobil aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun muhim ahamiyatga ega. Buxgalteriya hisobi orqali tashkilotning moliyaviy holati, daromadlari va xarajatlari haqida aniq ma'lumotlar olish mumkin. Buxgalteriya hisobining asosiy maqsadi — tashkilotning moliyaviy faoliyatini to'g'ri va samarali boshqarishdir. Bu jarayon orqali moliyaviy ma'lumotlar yig'iladi, tasniflanadi va tahlil qilinadi, bu esa rahbariyatga to'g'ri qarorlar qabul qilishda yordam beradi. Buxgalteriya hisobi ikki asosiy qismdan iborat: moliyaviy hisob va menejment hisobi. Moliyaviy hisob tashqi foydalanuvchilarga, masalan, investorlar va kreditorlarga mo'ljallangan bo'lsa, menejment hisobi ichki boshqaruv uchun ishlab chiqilgan.[1]

Buxgalteriya hisobi mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun bir qator asosiy funksiyalarni bajaradi. Birinchidan, buxgalteriya hisobi moliyaviy ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilish jarayonini o'z ichiga oladi. Bu jarayon orqali sub'ektlar o'zlarining xarajatlari, daromadlari va foydalari haqida aniq ma'lumotlarga ega bo'lishadi. Ikkinchidan, buxgalteriya hisobi moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda muhim rol o'ynaydi. Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar o'z moliyaviy hisobotlarini tayyorlashda, investorlar, aktsiyadorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni taqdim etishlari kerak. Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun buxgalteriya hisobi tizimi xarajatlarni boshqarishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu sub'ektlar turli xil xarajatlarni, jumladan, infratuzilma,

texnologiyalar, xodimlar, marketing va boshqa xarajatlarni boshqarishlari zarur. Buxgalteriya hisobi orqali xarajatlar tahlil qilinadi, bu esa sub'ektlarga moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash imkonini beradi. Shuningdek, xarajatlarni boshqarish orqali mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar o'z foydasini oshirishlari mumkin. Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun daromadlarni hisoblash jarayoni ham muhimdir. Buxgalteriya hisobi orqali xizmatlar ko'rsatishdan olingan daromadlar, abonent to'lovlari va boshqa manbalar orqali olingan daromadlar aniq aks ettiriladi. Bu jarayon mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlarga o'z faoliyatlarini rejalashtirish va strategiyalarini ishlab chiqish imkonini beradi. Daromadlarni tahlil qilish orqali sub'ektlar qaysi xizmatlar eng ko'p daromad keltirayotganini aniqlashlari mumkin.[2]

Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun buxgalteriya hisobi tizimi shuningdek, moliyaviy hisobotlarni tayyorlashda ham muhim ahamiyatga ega. Ushbu hisobotlar investorlar, aktsiyadorlar va boshqa manfaatdor tomonlar uchun muhim ma'lumotlarni taqdim etadi. Buxgalteriya hisobi orqali tayyorlangan moliyaviy hisobotlar sub'ektlarning moliyaviy holatini, foydalilik darajasini va kelajakdagi rivojlanish imkoniyatlarini aks ettiradi. Bu hisobotlar asosida sub'ektlar o'z strategiyalarini tuzishlari va moliyaviy qarorlar qabul qilishlari mumkin. Shuningdek, mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun buxgalteriya hisobi tizimi ichki nazorat va audit jarayonlarida ham muhim rol o'ynaydi. Ichki nazorat orqali sub'ektlar o'z moliyaviy faoliyatlarini nazorat qilishlari va xatolarni oldini olishlari mumkin. Audit jarayonlari esa sub'ektlarning moliyaviy hisobotlarining to'g'riligini va aniqligini ta'minlaydi. Bu jarayonlar orqali sub'ektlar o'z faoliyatlarini yanada samarali va shaffof amalga oshirishlari mumkin.[3]

Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi tizimining samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ham muhimdir. Bugungi kunda ko'plab sub'ektlar buxgalteriya hisobi jarayonlarini avtomatlashtirish va raqamli tizimlardan foydalanish orqali samaradorlikni oshirmoqda. Bu jarayonlar orqali sub'ektlar vaqt va resurslarni tejashlari, shuningdek, ma'lumotlarni tez va aniq tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'lishlari mumkin.[4]

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, mobil aloqa xizmatlarini ko'rsatuvchi sub'ektlarda buxgalteriya hisobi muhim ahamiyatga ega. Ushbu tizim orqali sub'ektlar moliyaviy ma'lumotlarni to'plash, xarajatlarni boshqarish, daromadlarni hisoblash va moliyaviy hisobotlarni tayyorlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Buxgalteriya hisobi shuningdek, ichki nazorat va audit jarayonlarida ham muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali sub'ektlar buxgalteriya hisobi tizimining samaradorligini oshirishlari mumkin. Mobil aloqa xizmatlari ko'rsatuvchi sub'ektlar uchun buxgalteriya hisobi tizimini samarali tashkil etish, ularning muvaffaqiyatli faoliyat yuritishlari va bozor raqobatida ustunlikka erishishlari uchun zarurdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullayeva, M. (2020). "Buxgalteriya hisobi va moliya asoslari." Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.
2. Qodirov, A. (2021). "Buxgalteriya hisobi: nazariyasi va amaliyoti." Samarqand: Samarqand davlat iqtisodiyot instituti.
3. Turaev, B. (2019). "Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari va ularning O'zbekistonda qo'llanilishi." Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti.
4. Xudoyberdiyev, R. (2022). "Mobil aloqa sohasida buxgalteriya hisobi va moliyaviy tahlil." Buxoro: Buxoro davlat universiteti.
5. Murodov, S. (2018). "Buxgalteriya hisobi va audit: nazariy va amaliy masalalar." Toshkent: O'zbekiston iqtisodiyot universiteti.
6. Karimov, D. (2023). "Mobil aloqa xizmatlarida moliyaviy boshqaruv va buxgalteriya hisobi." Toshkent: O'zbekiston davlat iqtisodiyot universiteti.
7. Ismoilov, E. (2021). "Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlar: asosiy tushunchalar va amaliyot." Toshkent: O'zbekiston moliya vazirligi.